

910624

Aristotelés připomíná (*O vzniku a zániku*, slovensky 1985, str.172) rozdíl mezi těmi, kdo přírodu zkoumají přírodovědecky, a mezi těmi, kteří ji zkoumají logicky. Ze souvislosti je zřejmé, že měl na mysli rozdíl mezi těmi, kteří se zabývají přírodními jevy, a mezi těmi, kteří se spíše soustřeďují na myšlenkové prostředky, jichž je při zkoumání přírodních jevů nezbytně nutno používat. Pokud tedy chceme být zcela přesní, nemůžeme mluvit o žádném logickém zkoumání přírody, nechceme-li tvrdit, že myšlenkové prostředky, jimiž si při skutečném zkoumání přírody musíme pomáhat, nám jsou dány již samotnou přírodou, protože v ní jsou už založeny. To by bylo jistě absurdní a takto chápáno to je naprosto nepřijatelné. Nebudeme nakloněni ani odlišnému řešení, které by lidskému myšlení chtělo uložit některé myšlenkové prostředky jako apriorní. Přesto si musíme být vědomi toho, že Aristotelův poukaz na tzv. zkušenost je přinejmenším nutno chápat podstatně širše než ve smyslu zkušenosti s přírodou. Také zkušenost s myšlením samotným má svou důležitost, a my ji nesmíme vytěšňovat ze svého povědomí ani relativizovat. Zkušenost s myšlením se bytostně liší od zkušenosti např. s přírodou (nebo jakoukoliv další skutečností). Nicméně jedna otázka zůstává otevřena: není možno zmíněné „logické“ zkoumání přírody chápat ještě jinak, totiž jako zkoumání úlohy LOGU uvnitř samotné přírody? To jistě nebude odpovídat Aristotelovu záměru, ale je to v soulase např. s pojetím Hérakleitovým, který praví, že všechno se děje podle LOGU. A protože příroda u Aristotela neznamená naši dnešní „přírodu“, nýbrž FYSIS, a o té lze mluvit jen tam, kde se něco zrodilo, vyrostlo a někdy zemře, šlo by o úlohu LOGU v konstituci „pravých“, tj. vnitřně sjednocených, integrovaných jsoucen.

(910624)